

**VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ -
TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
HORNICKO-GEOLOGICKÁ FAKULTA**
Komerční inženýrství v oblasti nerostných surovin

**ANALÝZA DOPADU VOJENSKÝCH CVIČENÍ NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ VE
VOJENSKÉM VÝCVIKOVÉM PROSTORU BOLETICE**

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Autor práce: Bc. Gabriela Šigutová
Vedoucí práce: Ing. Tomáš Bouchal Ph.D.

2010

VŠB – TECHNICAL UNIVERSITY OF OSTRAVA
FACULTY OF MINING AND GEOLOGY
Institute of environmental engineering

**MILITARY EXERCISE ENVIRONMENTAL IMPACT ASSESSMENT FOR THE
MILITARY TRAINING AREA OF BOLETICE**

THESIS

Author: Bc. Gabriela Šigutová
Supervisor: Ing Tomáš Bouchal Ph.D.

2010

(Zadání vysokoškolské kvalifikační práce)

ABSTRAKT

Cílem diplomové práce je pomocí analýz a dalších metod určit negativní vliv vojenských cvičení na životní prostředí ve vojenském újezdu (výcvikovém prostoru). Následně specifikovat zdroje znečištění a stanovit nápravná opatření vedoucí k rekultivaci životního prostředí pomocí asanace výcvikového pásma včetně finančních nákladů.

Klíčová slova:

Asanace, rekultivace, vojenský výcvikový prostor, vojenský újezd, životní prostředí, AČR (Armáda České republiky), MO (Ministerstvo obrany).

ABSTRACT

The objective of the diploma thesis is to determine, by application of analytical and other methods, any negative impact of military exercises on the environment in Military Training Area Boletice. Consequently, to specify the sources of pollution and to propose corrective actions, leading to re-cultivation of the environment by decontamination of the training areas, and to estimate financial implication of such actions.

Keywords:

*Sanitation, **reclamation**, military training area, proving ground, environment, Army of the Czech Republic, Ministry of Defense*

Prohlašuji, že předložená práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Ostravě dne

.....

(podpis)

OBSAH

1	ÚVOD.....	9
2	PŘÍČINY ZNEČIŠŤOVÁNÍ KRAJINY	10
2.1	Odpady v armádě	10
2.2	Vojenské újezdy.....	11
2.3	Vojenský újezd Boletice	13
2.3.1	Historie Boletic	15
2.3.2	Využití vojenského újezdu Boletice ke společným cvičením s IZS	16
2.4	Význam vojenských újezdů a jejich úloha v moderní AČR.....	18
3	ANALÝZA STAVU ZNEČIŠTĚNÍ A FINANČNÍ DOPAD.....	19
3.1	Hodnocení rizik v Armádě České republiky	19
3.2	Analýza stavu znečištění	20
3.3	Pyrotechnická zátěž.....	Chyba! Záložka není definována.
3.3.1	Vliv pyrotechnické zátěže na využití území.....	Chyba! Záložka není definována.
3.3.2	Přehled potenciálních zdrojů znečištění	Chyba! Záložka není definována.
3.4	Přehled cvičících vojsk v Boleticích	Chyba! Záložka není definována.
	GRAFY.....	CHYBA! ZÁLOŽKA NENÍ DEFINOVÁNA.
3	NAVRHOVANÁ OPATŘENÍ.....	CHYBA! ZÁLOŽKA NENÍ DEFINOVÁNA.
a.	Podnadpis	Chyba! Záložka není definována.
i.	Podpodnadpis.....	Chyba! Záložka není definována.
4	- STRESS VEGETACE MIMO LYŽAŘSKÉ TRATĚ ZPŮSOBENÝ LYŽAŘI, KTERÍ JEZDÍ TERÉNEMNADPIS	CHYBA! ZÁLOŽKA NENÍ DEFINOVÁNA.
4	NADPIS.....	CHYBA! ZÁLOŽKA NENÍ DEFINOVÁNA.
a.	Podnadpis	Chyba! Záložka není definována.
i.	Podpodnadpis.....	Chyba! Záložka není definována.
	ZÁVĚR	CHYBA! ZÁLOŽKA NENÍ DEFINOVÁNA.
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	CHYBA! ZÁLOŽKA NENÍ DEFINOVÁNA.
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ.....	CHYBA! ZÁLOŽKA NENÍ DEFINOVÁNA.
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ.....	CHYBA! ZÁLOŽKA NENÍ DEFINOVÁNA.
	SEZNAM OBRÁZKŮ.....	CHYBA! ZÁLOŽKA NENÍ DEFINOVÁNA.
	SEZNAM TABULEK	CHYBA! ZÁLOŽKA NENÍ DEFINOVÁNA.

SEZNAM PŘÍLOHCHYBA! ZÁLOŽKA NENÍ DEFINOVÁNA.

1 ÚVOD

V současnosti armáda České republiky (AČR) představuje významnou a nedílnou součást celé společnosti. Je plně včleněna do dění společnosti a jako taková je postavena před mnoho současných problémů. Jedním z těchto problémů je znečišťování životního prostředí, které je výsledkem různorodých činností armády.

Vojenský sektor se musí při své činnosti řídit obecně platnou legislativou, jejíž součástí je i povinnost armády minimalizovat negativní dopad činnosti a akceptovat zákony. Armáda také akceptuje a respektuje státní politiku životního prostředí (SPŽP). Z tohoto hlediska je nutné prioritně hledat preventivní postupy a metody řešení ochrany životního prostředí, analyzovat případná nebezpečí a rizika, které vyplývají z vojenských činností předcházet a snižovat jejich dopad na krajinu.

Dalším problémem, který poukazuje na aktuálnost a nutnost tuto problematiku řešit je skutečnost, že povinnost chránit životní prostředí je velkou měrou omezena působením armády (výcvik vojsk, přesun vojsk a techniky, logistické zabezpečení výcviku apod.), a to nejen z důvodu negativního postoje společnosti, ale i z hlediska nemalých výdajů na úhradu škod způsobených ekologicky nešetrným výcvikem vojsk.

Písemná diplomová práce se zabývá problematikou hodnocení vojenských činností na životní prostředí konkrétně ve VVP Boletce, vliv vojenských cvičení na faunu a floru, povrchové a podzemní vody. Pomocí analýzy poukázat na klady a zápory vojenského výcviku na životní prostředí určit jakou měrou je VVP Boletce působením vojenských cvičení ohrožen.

Dále chci ve své diplomové práci poukázat na komerční využití krajiny ve VVP Boletice a porovnat silné a slabé stránky tohoto záměru a vyzdvihnout velké přírodní bohatství a nepoškozenou krajinu.

2 Příčiny znečišťování krajiny

Činnost armády je nutno posuzovat jako jednu z významných lidských aktivit, která přináší značné důsledky pro životní prostředí. Je třeba rozlišovat vliv armády v době válečného konfliktu a v období mezi válkami.

Pojem životní prostředí byl zpočátku definován staticky jako soubor faktorů nutných k životu určitého živého organismu, tedy i člověka, a ve spojení s člověkem se také používá. Obsahově vychází z ekologie, kde platí ve smyslu domovského prostředí (stanoviště) sledovaného živého objektu.

Z dalších definic byla na konferenci UNESCO v roce 1967 přijata dynamická definice norského profesora Wika, která bere v úvahu i vzájemné vazby mezi organismem a prostředím, proměnlivé v čase: „Životní prostředí je ta část světa, s níž je sledovaný objekt ve stálé interakci tzn., kterou používá, pozměňuje a která se nakonec musí i přizpůsobovat.“

(1)

K poškození krajiny a negativního vlivu na životní prostředí může docházet a dochází téměř při všech činnostech civilního ale i armádního sektoru. V civilním sektoru to mohou být situace, které vznikají při nejrůznějších činnostech od běžných provozních činností až po situace havarijní. Jedná se o vlivy, které plynou z výrobních činností, stavební činností, průmyslových zařízení a technologií, nebo nakládání s nebezpečnými látkami. V armádě mají rozhodující význam, kromě stejných vlivů jako je to u civilního sektoru, především vlivy z výcviku vojsk, bojových operací, přípravou na mise vojenských jednotek. Proto problematika dopadu na životní prostředí a hodnocení vlivů obsahuje velké množství systému a metod, které byly postupně až do současné doby vytvářené pro specifické situace a činnosti.

2.1 Odpady v armádě

Vznik odpadu v armádě není ničím mimořádným a je spojen s výcvikem vojsk a jejich normálním životem. Přitom oblast hospodaření s materiálem je velmi široká a obnáší pestré spektrum materiálu, tedy i odpadu. Přitom většina odpadu je analogická těm, které se běžně vyskytují i v civilním sektoru. Z aspektu nebezpečnosti a množství je nutno vzpomenout hlavně zeminu kontaminovanou ropnými látkami, znečištěné pohonné hmoty (benzín, nafta, letecký petrolej), olejové emulze pocházející z lapolů či vojenských dílen, kaly ropných látek z lapolů a skladových nádrží, motorové, převodové, hydraulické a teplotnosné oleje, olejové

filtry, čisticí prostředky znečištěné ropnými produkty, ředidla, nátěrové hmoty, konzervační prostředky, primární a sekundární články, kyselý a zásaditý elektrolyt, použité ionexy, pneumatiky, obalový odpad, fotografický a topografický materiál, odpad spojený s výrobou tepla, vyřazené chemikálie, odpad ze zdravotní a veterinární péče, amortizační kovonosný odpad (vojenská technika), elektrošrot včetně vyřazených speciálních armádních přístrojů, textil, odpadní vody s obsahem detergentů apod.

Na druhé straně však ve vojenství vzniká značné množství specifického odpadu především v kategorii nebezpečný, mezi který lze zařadit:

- odpad výzbroje a munice, který je reprezentován především dělostřeleckou a motostřeleckou výzbrojí, prošlou municí, trhavinami, třaskavinami a střeliviny, pyrotechnickým odpadem (světlice, zápalné látky, signální dýmy), destilačními zbytky z vytahování tritolu a řadou dalších specifických odpadů;
- vyřazená raketová paliva;
- vyřazené ochranné masky a filtry, odmořovací soupravy (univerzální, automobilní) často s obsahem truti, prošlé a znečištěné odmořovací směsi;
- textilie s různou povrchovou úpravou (stany, oděvy, kamufláže);
- aparatury obsahující látky poškozující ozónovou vrstvu (letecké, komunikační);
- zbraně ZHN a jejich simulanty (pesticidy, radioizotopy);
- munice s ochuzeným uranem. /2/

2.2 Vojenské újezdy

Vojenské újezdy, jako zvlášť vyčleněná území pro potřeby obrany státu, byly ve stávajících hranicích zřízeny na základě zákona č. 169/1949 Sb., *o vojenských újezdech*, ve znění pozdějších předpisů (**3**). V roce 1999 Parlament České republiky schválil zákon č. 222/1999 Sb., *o zajišťování obrany České republiky* (**4**), (dále jen zákon), který ve své šesté části podává základní ustanovení o vojenských újezdech. Přílohy č. 2 – 6 zákona vymezují hranice vojenských újezdů.

Podle zákona je veškerý majetek na území vojenského újezdu mimo vneseného majetku majetkem státu. Plochy a další nemovitý majetek potřebný k provádění a zabezpečení výcviku ozbrojených sil je v příslušnosti hospodaření organizační složky státu Ministerstva obrany podle zákona č. 219/2000 Sb., o majetku ČR a jejím vystupování v právních vztazích

(5) a je spravován příslušnou vojenskou ubytovací a stavební správou (VUSS). Ostatní plochy slouží převážně jako ochranné a bezpečnostní zóny při výcviku (zejména střelbách) a jsou v právu hospodaření Vojenských lesů a státek ČR, s.p. (dále jen VLS ČR, s.p.). Tento majetek je vymezen v zakládací listině VLS ČR, s.p. ve smyslu § 2, odst. 5 zákona č. 77/1997 Sb., o státním podniku, ve znění pozdějších předpisů (6), jako určený majetek.



Obrázek 1 – Struktura

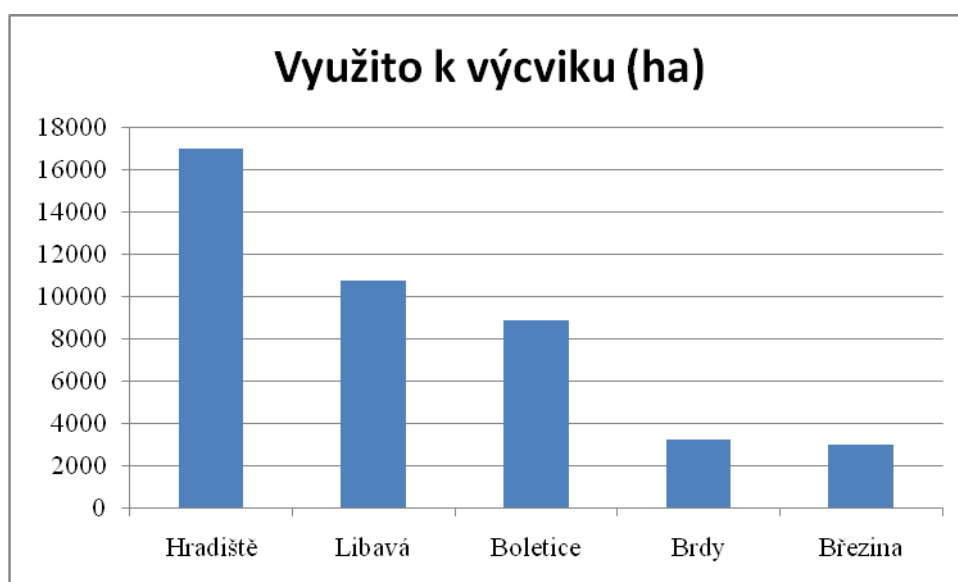
Pro výcvik ozbrojených sil jsou na území vojenských újezdů zřízeny vojenské výcvikové prostory (VVP) a výcviková zařízení (VZ). VVP a VZ tvoří soubory střelnic, cvičišť, cest pro pásová vozidla, ubytovacích objektů cvičících vojsk, síť pozemních komunikací a ostatní vojenská účelová zařízení, včetně vodních ploch a pozemků určených k výcviku ozbrojených sil. Každý VVP je odlišný stupněm vybudování učební a výcvikové základny a tím i svým určením. Současný počet a rozloha vojenských újezdů umožňuje provádět výcvik se všemi druhy zbraní, kromě střelb letectva na vzdušné cíle a střelb protiletadlových raketových kompletů s účinným dostřelem větším než 5,5 km.[7]

2.3 Vojenský újezd Boletice

Vojenský újezd Boletce patří do pětice velkých prostor, které jsou na území České republiky vyčleněny pro armádní výcvik.

Název	Kraj	Počet obyvatel	Rozloha (ha)	Využíváno k výcviku (ha)	Hospodářské využití (ha)
Hradiště	Karlovarský	600	33 161	17 015	16 146
Libavá	Olomoucký	1 156	32 724	10 770	21 954
Boletice	Jihočeský	283	21 953	8 847	13 106
Brdy	Středočeský	34	26 009	3 217	22 792
Březina	Jihomoravský	4	15 817	2 992	12 825
Celkem		2077	129 664	42 841	86 823

Tabulka 1: Přehled základních údajů o vojenských újezdech

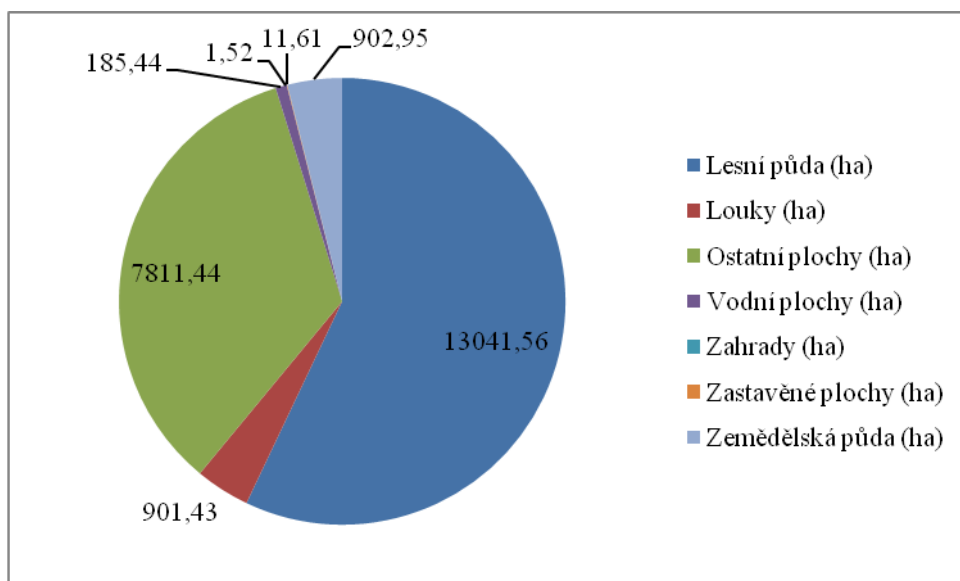


Vojenský újezd Boletce se nachází na území Jihočeského kraje, v okrese Český Krumlov, kde zabírá prostor o výměře 21 953 ha.

Celková výměra pozemků (ha)	21 953
Lesní půda (ha)	13041,56
Louky (ha)	901,43
Ostatní plochy (ha)	7811,44
Vodní plochy (ha)	185,44
Zahrady (ha)	1,52
Zastavěné plochy (ha)	11,61

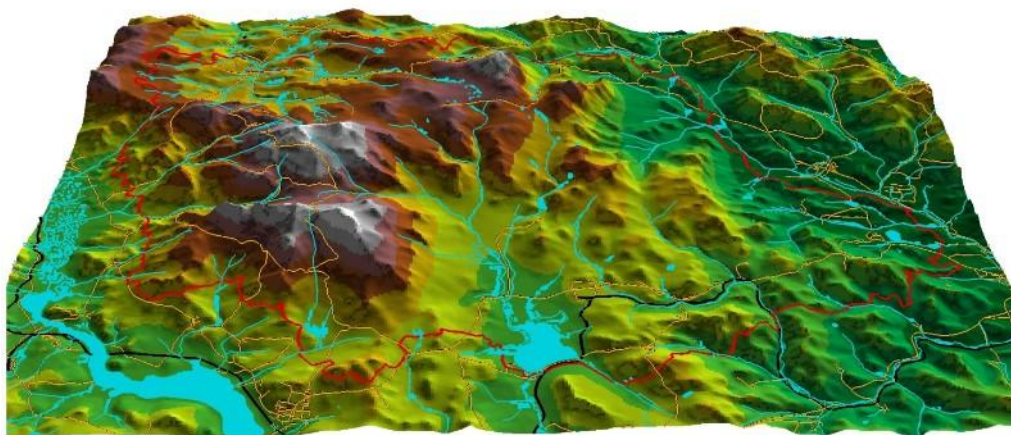
Zemědělská půda (ha)	902,95
----------------------	--------

Tabulka č. 2: Struktura pozemků v katastrálním území Boletice



Severozápadní okraj újezdu tvoří hranici mezi okresy Český Krumlov a Prachatice. Východní okraj újezdu je vzdálen pouze 5 km od hlavního centra regionu – Českého Krumlova. Výcviková zařízení se nacházejí v nadmořských výškách 700–1000 m; nejvyšším vrcholem území je Lysá – 1 228,3 m nad mořem. Je zde typický horský zalesněný terén. Tyto podmínky a výcviková zařízení umožňují kvalitní přípravu jednotek vysílaných do zahraničních misí a speciálních jednotek. Využitelnost újezd na 90,5 %. (8)

Pohled na VÚ Boletice



2.3.1 Historie Boletic

Území dnešního Vojenského újezdu Boletice bylo osídleno již kolem roku 500 př. n. l. Z toho období se na samotném okraji území nacházejí okem patrné zbytky hradiště. První osady zde byly založeny v 2. polovině 13. století. Vzácnou památkou na tuto dobu je zachovaný kostel sv. Mikuláše v Boleticích, který se zachoval až do současnosti. Osídlováno postupovalo směrem na západ do vyšších poloh a zastavilo se na počátku 15. století, v roce 1518 byl v dominantní poloze v sedle pod chlumm založen Ondřejov.

Teprve kolonizace na přelomu 18. a 19. století doplnila síť dřevařských osad v drsném horském prostředí. V roce 1945 žilo na území dnešního vojenského újezdu přibližně 6500 obyvatel. Zdejší obyvatelstvo bylo převážně německé národnosti a muselo po ukončení 2. světové války opustit svoje domovy. Obce a osady nebyly znovu osídleny a území zabrala armáda. (9)

Vojenský újezd Boletice byl zřízen 1. 12. 1950 na základě zákona číslo 169/1949 Sb. a usnesení vlády ze dne 8. 10. 1949 a 8. 6. 1950. Současné platné hranice újezdu jsou stanoveny zákonem číslo 222/1999 Sb. o zajišťování obrany České republiky.

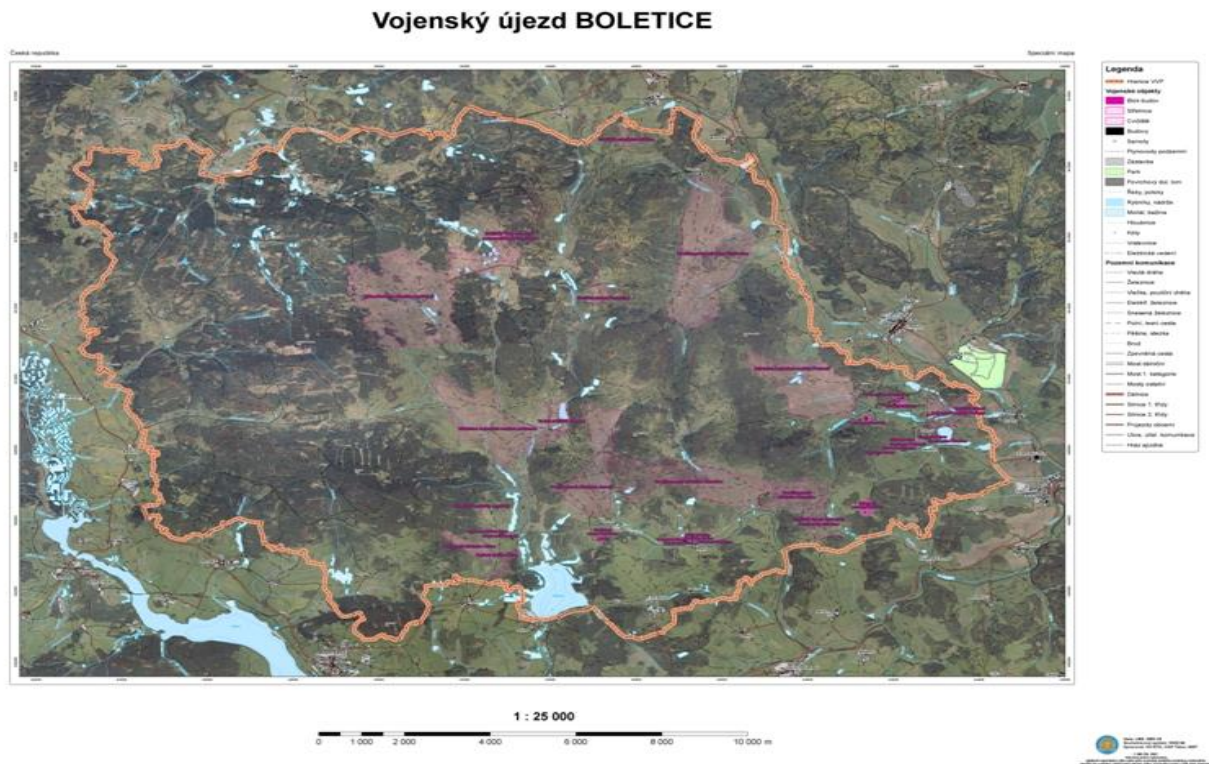
V okolí Boletic se rozkládá klimaticky příznivá osídlená vrchovina, kterou na západě lemuje pohoří Knížecího stolce a Křišťanovských vrchů. Leží zde i úživné slatiny a horský rybník Olšina, kde se vyskytuje řada pozoruhodných rostlinných společenstev. Ve VVP Boletice se uchovává stav, kde je vyloučena většina negativních vlivů a naopak vývoj v mnoha směrech nabírá směr k pozvolnému návratu k někdejší přírodním poměrům. Naopak v okolní krajině se stále silněji uplatňuje vliv intenzivního hospodářského a společenského využití. Zde se v této souvislosti nabízí otázka, jak postihuje přírodu činnost vojsk ve VVP.

Za negativní lze považovat tyto zásahy:

- přímá fyzická devastace určitých ploch vojenskou technikou, popřípadě zemními úpravami apod.;
- devastace dopady střel na cílových plochách, včetně místních druhotných požárů apod.;
- druhotné změny vegetace a drobné fauny v důsledku nevyužívání na některých plochách, jejíž společenství organismů obývajících určitý prostor se původně vyvinuly v souvislosti s některými hospodářskými aktivitami, například pastvou.

Jako pozitivní lze hodnotit tyto okolnosti:

- tato devastace postihuje méně než 25% plochy VVP;
- negativní vlivy zemědělství, především použití strojených hnojiv a biocidů odpadají;
- minimální návštěvnost;
- vyčlenění určitých prostor s minimálními zásahy lidské činnosti na přírodu;
- nepřítomnost průmyslových aktivit;
- omezení dopravy.



Obrázek č 2: Vojenský újezd Boletice

2.3.2 Využití vojenského újezdu Boletice ke společným cvičením s IZS

Vojenský újezd bude nadále využíván ke společnému výcviku AČR se součástmi Integrovaného záchranného systému na základě uzavřených realizačních dohod mezi NGŠ AČR a policejním prezidentem PČR a generálním ředitelem HZS ČR.

Na základě provedené analýzy potřeb výcviku AČR bude vojenský újezd podle jeho specifík využíván takto:

- polní výcvik jednotek a útvarů AČR, účelová vyvedení k plnění taktických cvičení, taktických cvičení s bojovou střelbou, společných a součinnostních cvičení;
- výcvik v horském a zalesněném terénu;
- výcvik ženijních jednotek a útvarů;

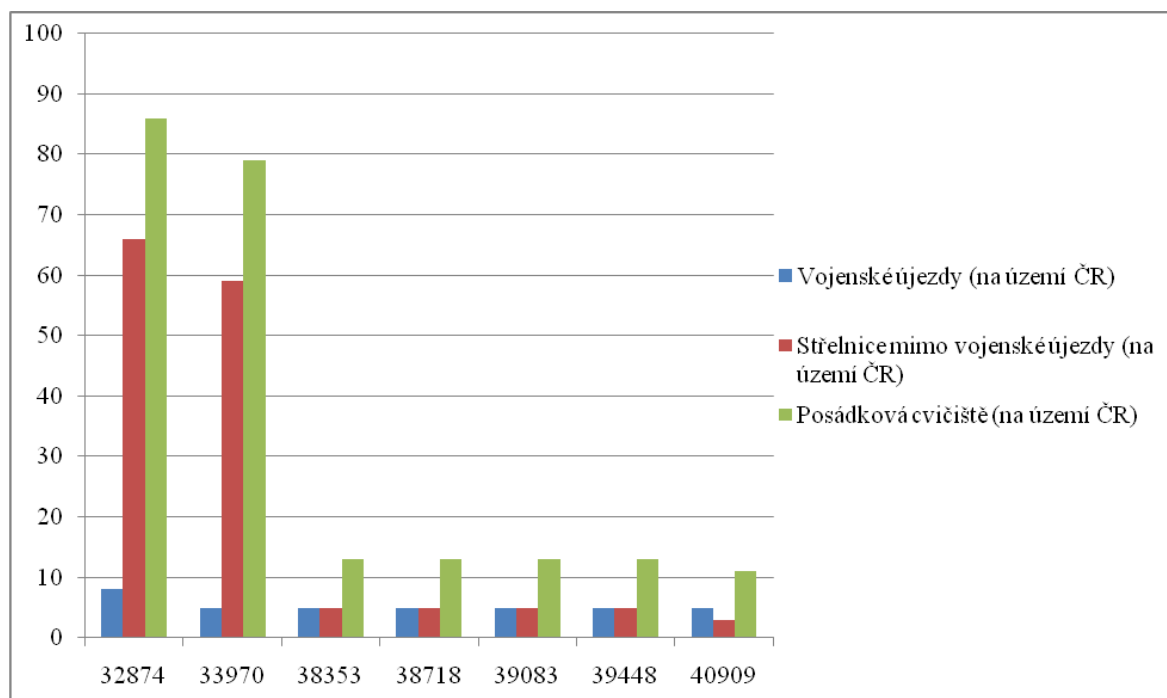
- příprava kontingentů mírových sil (cvičiště činnosti v osadě a na kontrolním místě);
- výcvik v překonávání vodní překážky;
- cvičení logistických útvarů včetně součinnostních cvičení v rámci NATO s využitím vybudovaného logistického zázemí;
- výcvik speciálních jednotek AČR, VP a PČR;
- výcvik aktivních záloh;
- výcvik ve střelbě letectva na pozemní cíle;
- výcvik Britského výcvikového týmu (BMATT CEE);
- výcvik složek integrovaného záchranného systému;
- výcvik zahraničních vojsk za úhradu nákladů.

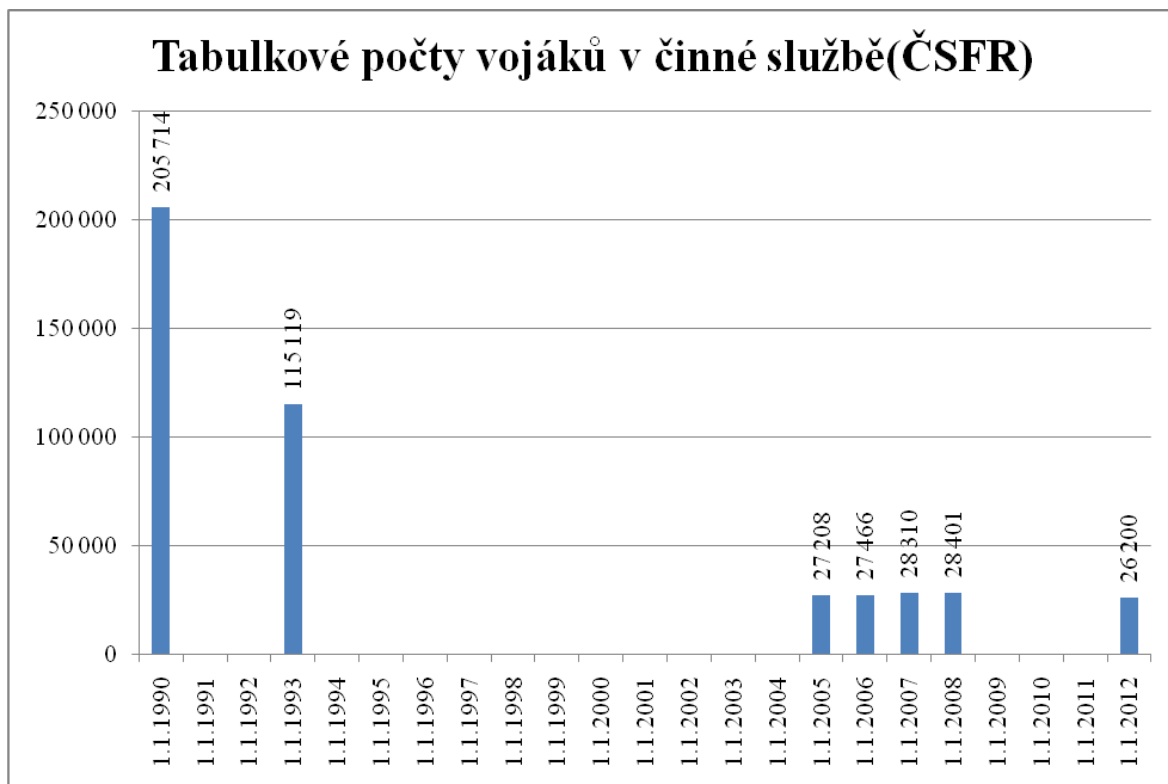
2.4 Význam vojenských újezdů a jejich úloha v moderní AČR

V koncepci budování profesionální armády zajímají vojenské újezdy podstatné místo.

AČR se od roku 1990 postupně redukuje a reorganizuje. Z původní rozlohy vojenských újezdů 1 774,8 km² od roku 1990 na 1 296,6 km² v roce 2010.

Stav k	Tabulkové počty vojáků v činné službě	Vojenské újezdy	Střelnice mimo vojenské újezdy	Posádková cvičiště
1.1. 1990	205 714 (ČSFR)	8 (na území ČR)	66 (na území ČR)	86 (na území ČR)
1.1. 1993	115 119	5	59	79
1.1. 2005	27 208	5	5	13
1.1. 2006	27 466	5	5	13
1.1. 2007	28 310	5	5	13
1.1. 2008	28 401	5	5	13
1.1. 2012	26 200	5	3	11





- pro vojenské hledisko jsou vojenské újezdy nezbytné k zabezpečení výcviku ozbrojených sil v míru, za stavu ohrožení státu i za válečného stavu;
- z ekonomického hlediska zejména hospodaření VLS ČR, s.p.;
- jednou z důležitých aspektů vojenských újezdů je ochrana přírody a krajiny.

3 Analýza stavu znečištění a finanční dopad

3.1 Hodnocení rizik v Armádě České republiky

Hodnocením rizik se ve značné míře zabývá i stát, který vyvíjí tlak v oblasti zajišťování procesu nápravy starých ekologických zátěží. Jedná se o vydané metodické pokyny Ministerstva životního prostředí ČR (10) vydané v roce 1996, které upřesňují postup zpracování analýzy rizika a stanovují kritéria znečištění zeminy a podzemní vody. Tyto pokyny jsou závazné i pro vojenský sektor.

Historicky prvním materiálem zabývajícím se mimo jiné i posuzováním vlivu vojenských činností na životní prostředí v resortu obrany byla resortní politika životního prostředí (11), která je každý rok aktualizována na základě Státní politiky životního prostředí a aktuálních potřeb vojenského sektoru.

Prvním vojenským předpisem, do kterého byla oblast posuzování vlivů v AČR zahrnuta, byl základní řád ozbrojených sil České republiky (12). Jedná se o obecný předpis, který nařizuje při plánování úkolů, jejíž plnění může negativně ovlivnit životní prostředí, posuzovat vliv na všechny složky životního prostředí a stanovit účinná opatření k zamezení nežádoucích dopadů.

S rozvojem oblasti ochrany životního prostředí v Armádě České republiky byl od roku 1995 zaznamenán i značný zájem o problematiku hodnocení vlivu vojenského výcviku na životní prostředí. Proto byl v roce 1997 odborem životního prostředí Ministerstva obrany vypracován a předložen nadřízeným orgánům návrh environmentální politiky Armády ČR, na jejímž základě byl ministrem obrany podepsán souhlas se zavedením environmentálních manažerských systémů do AČR (13).

V roce 1999 byl zpracován a presentován projekt zabývající se stanovením priorit a intenzity výcviku ve vojenských výcvikových prostorech v ročních obdobích z hlediska vlivu na změny a vývoj flóry a fauny (14). Jedná se o teoretickou studii s dlouhodobou vypovídající schopností o vzájemné propojenosti determinací vývoje životního prostředí ve VVP v závislosti na činnostech v nich realizovaných. Uvedená práce je významná z hlediska dalšího využití při vytváření návrhového systému, protože zahrnuje základní klasifikaci flóry a fauny a poznatky o vlivu vojenského výcviku v závislosti na ročních obdobích.

V rámci prací spojených s posouzením VVP Boletice byl proveden podrobný terénní průzkum prostorů rizikových z hlediska předpokládané pyrotechnické a ekologické zátěže. Poznatky terénního průzkumu vycházely hlavně z informací, které poskytl zástupce vedoucího Újezdního úřadu vojenského újezdu v Boleticích, tamní vodohospodář, ekolog a pracovníci VVP. Reálna pyrotechnická a ekologická zátěž se rozkládá na různých místech vojenského újezdu o rozloze 219,5 km²

3.2 Analýza stavu znečištění

Pěchotní střelnice Otice je určena k nácviu střelby z pěchotních zbraní – pistole, samopal, kulomet, raketní protitankový granát. Pro jednotlivé druhy zbraní jsou na střelnici vytvořena samostatná pracoviště. Areál je poměrně dobře udržován, trávníky na palební čáře jsou periodicky koseny, nábojnice sbírány, provozní objekty z 18. století jsou v dobrém technickém stavu. Pro sběr odpadů slouží kontejnery na papír, sklo a plasty. Nábojnice jsou shromažďovány v příručních kontejnerech a odváženy k ekologické likvidaci.



Obrázek č.3: Uložení prázdných nábojnic v kontejnerech

Za rizika pro životní prostředí lze považovat množství munice ve svrchních vrstvách terénu cílových ploch střelby, kde lze očekávat vyluhování toxických kovů do hlubších vrstev nesaturované zóny a následně i do podzemní vody. Riziková je dále i možnost ohrožení osob nevybuchlou ostrou municí zejména v cílových plochách.

Ubytovací areál Otice, je určena k ubytování vojsk. Vytápění je zabezpečeno elektrickými topidly, pro případ výpadku elektrické energie jsou v jednotlivých místnostech umístěna kamna na tuhá paliva. V části budovy se nachází kuchyně a jídelna. V areálu se nachází plastové nádoby na tříděný odpad, který zvaží a likviduje firma ASTON.

Shromaždiště vojsk a vojenské techniky u Otice, jedná se o volný prostor zarostlý trávou a další luční vegetací, plocha je rozdělena na dílčí segmenty vozovými nezpevněnými cestami. V severozápadní části shromaždiště se nachází využívané granátové cvičiště. Tento výcvikový prostor je vybaven okopy pro vojáky a terčovými okopy. Podle přítomných střepin se v současné době cvičí s granáty s plastovým pláštěm.

